

18
7

DOGMATA ET THEOREMATA
DE SACRAMENTIS
QUATUOR POSTERIORIBUS,
NOTIS CRITICIS ET POLEMICIS
ILLUSTRATA.

A U S P I C E
DEO OPT. MAX.

P R A E S I D E

JOSEPHO KLEINER,

SS. THEOLOGIAE DOCTORE, THEOLOGIAE DOGMATICAE
IN ALMA ET ANTIQUISSIMA UNIVERSITATE HEIDELBER-
GENSI PROFESSORE P. O.

PRO BACCALAUREATUS THEOLOGICI GRADU

PROPUGNABIT

JOANNES LAURENTIUS HEYDECKER

ERBENDORFENS. PHIL. MAG. S. E. P. PRO DUCATU SOLISBACENSI
ALUMNUS CLERICUS, SS. THEOL. ET SS. CAN. AUDITOR
EMERITUS.

IN AULA ACADEMICA

DIE X. SEPTEMBRIS MDCCLXXIX.

Horis ante meridiem consuetis.

POST DISPUTATIONEM BACCALAUREATUS CONFERETUR.

H E I D E L B E R G A E

TYPIS JOANNIS BAPT. WIESEN, Univerf. Typogr.

DOCTRINA ET THEORIAM
DE SACRAMENTIS

QUATUOR POSTERIORIBUS
POTIS CRITICIS ET PRAECIPUIS

DEO OPT. MAX.

JOSEPHO KEIFNER

SI THEOLOGUS RECTOR, THEOLOGUS DOGMATICUS
IN ACADEMIA THEOLOGICA WINDOBONENSIS
ORDIN. PROFESSOR P. A.

PRO SACRAMENTIS THEOLOGICI GRADU

JOHANNES KEIFNER

WINDOBONENSIS ACADEMIAE THEOLOGICAE
ORDIN. PROFESSOR P. A.
DIE 2. MARTII 1802
VINDOBONAE
JUSTI DISTRICTUS SACRALIBRARIUS
HABERER

DOGMATA ET THEOREMATA
DE SACRAMENTIS
QUATUOR POSTERIORIBUS
NOTIS CRITICIS ET POLEMICIS ILLUSTRATA.

§. I.

DE POENITENTIA.

I.

POENITENTIA, EJUSQUE PARTES GENERATIM.

1. **E**xstat in Ecclesia potestas remittendi peccata quaecunque post baptismum commissa a). 2. Poenitentia, sive ritus, quo in Ecclesia Catholica homini contrito & confesso peccata dimittuntur, est verum N. L. Sacramentum b). 3. A Baptismo ejusque memoria distinctum. c) 4. Ejus partes ex parte poenitentis sunt contritio, confessio, satisfactio: d) ex parte Ministri absolutio.

a) Obsoleta est Montanistarum ac Novatianorum haeresis, hanc in Ecclesia potestatem negantium. De prioribus S. HIERONYMUS ep. 54. ad Marcellam: *illi ad omne pene delictum Ecclesiae obserant fores rigidi autem sunt, non quod ipsi pejora non peccent sed hoc inter nos & illos interest, quod illi erubescant confiteri peccata, quasi justii &c.* De Novato, ejusque sectatoribus S. AMBROSIIUS l. 1. de Poenitentia cap. 2: *Sed ajunt (Novatiani) se exceptis gravioribus criminibus, veniam relaxare levioribus. Non hoc quidem auctor erroris vestri Novatus, qui nemini poenitentiam dandam putavit.*

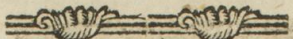
b) Ante LUTHERUM nemo ausus est recta inficiari Poenitentiae Sacramenti veritatem atque existentiam. De Waldensibus quippe & Wicleffo ostendit Ill. BOSSUET in *Hist. variationum* L. XI. n. 104. & 165., potestatem remittendi peccata eos negasse Sacerdotibus duntaxat improbis, concessisse probis omnibus.

Hussium vero de Sacramento Poenitentiae cum Catholicis sensisse, ostendit Orator Augustanus Cl. ALOYS. MERZ Sermon. polem. 17: *Ob der Lutherisch- evangelische Glaub älter sey, als Luther*, contr. M. Engelb. Sebade, & Facult. Theol. Erlangensem 1767. pag. 39. seq. Unde vel ex hac parte contra Luth., & qui eum sequuntur, pugnat argumentum Praescriptionis, quo genere ἀποδυσίωσις, invicta prorsus & ineluctabili, jam olim usus TERTULIANUS, doctrinam quamcumque, quae semel in Ecclesia tanquam dogma obtinuit, adversus futuras quascunque novationes invicta stabilivit.

Porro hac in parte de Sacramentorum numero, & speciatim de Poenitentia magis DD. Protestantium antesignani inter se, & a se ipsis, quam a Catholicis dissidentes, a nota Veritatis, quae unitas est, recedunt. Ostendimus id vetera novis jungendo & comparando. LUTHERUS, caeterorum dux, L. de captiv. babyl. non rejicit septem Sacramenta, sed ex Scripturis probari posse negat: secundum has unum duntaxat fore Sacramentum. Subjungit deinde: *Principio neganda mihi sunt septem Sacramenta, & tantum tria pro tempore ponenda, Baptismus, Poenitentia, Panis*. Ad finem ejusd. lib. Poenitentiam a ratione Sacramentum excludit. Lib. de Miss. angul. denuo tria ponit, ac demum anno ante obitum 1545. Assertionem 35. adversus Lovanienses (quas assertiones laudatus Bossuetus furiosas appellat) Poenitentiam, inquit, cum virtute clavium absolventium Sacramentum libenter confitemur. MELANCHTON Poenitentiam esse Sacramentum negat in loc. commun. an. 1522; asserit in Apologia Aug. Conf. an. 1530. In Conventu Lipsiensi cum DD. Wittenbergicis an. 1548. in septenarium denique numerum concessit. Sacramenta duo, Poenitentia exclusa, statuit Catechism. Heidelb. Q. 68. Catechismus parvus Lutheri, approbante Consistorio recusus Francodaliai 1777. Cap. 4. Q. 7., MOSER (Frider. Carl.) *vertraute Briefe über auserlesene Materien des protestant. Geistlichen Rechts 28ter Brief. &c.* CAROL. FERDIN. HOMMELIUS, Ordinarius Lipsiensis, in *Epirome sacri juris Lipsiae* 1777. Cap. 49. §. 1. *Septem*, ait esse Sacramenta, quae eodem cum Catholicis ordine recenset, provocans adeo ad *Trid. S. VII. C. 1.* quin ex suo sensu quidquam contra obmoveat.

c) Poenitentiam aliud non esse, quam viam & reditum ad baptismum, scripsit Islebiensis ad fin. lib. de Captiv. babyl. cit. Ejus vestigia pressere ex Lutheranis Illyricus, Kemnitius, Schneccerus, Wigandus, Gerardus, cum quibus & Zwinglius, Calvinus, Beza Poenitentiae actionem intra memoriam baptismi absolvent. Verum arbitrarie haec comminiscuntur: aut adducant ullum ex novo foedere locum, in quo memoriae baptismi noxarum venia adscribatur. Graviter post baptismum lapsos, Simonem magum Act. 8., ad poenitentiam (non ad baptismi memoriam) S. Petrus ablegavit, *si forte remittatur tibi haec cogitatio*; v. 22; & Corinthium incestuosum poenitentiae laboribus subactum, S. Paulus Ecclesiae communioni restituit 2. Cor. 2. Demum, si sola in poenitente reminiscencia baptismi noxam delet, quorsum Ecclesiae ministris data est potestas (Joan. 20.) *remittendi peccata*? aut quorsum hac in re eorum opus erit ministerio?

d) Incussi conscientiae terrores (quos ceu partem Poenitentiae Augustana Conf. Art. 12. adducit), etsi poenitentiam in salutem stabilem operari aliquando possint

possint (Conf. 2. Cor. 7. v. 10.), salutarem tamen poenitentiam ipsi haud constituunt, a qua *dividi* possunt, prout in Iuda, conscientiae pavoribus acto ac desperante, liquet; atque adeo, si quis cum muliere peccatrice Luc. 7. delicta solo *charitatis* ductu retractet, plane *abesse* possunt. *Fides* vero, qua poenitens ex *evangelio*, seu *absolutione* credat, propter *Christum* sibi remitti peccata (Aug. Conf. art. cit.) fundamento destituitur. Promissio enim, qua rite poenitentibus venia promittitur, *generalis* cum sit, atque *conditionata*, si omnia rite debiteque posita sint; quo pacto quis fidem de remissione sibi in individuo facta firmam atque indubitaram habeat, cui nulla de omnibus coram Deo rite valideque praestitis revelatio obvenit? Adde videri *παράδοξον*, rem aliquam constitui ex partibus, quarum posterior tollat priorē, uti de fide terrores incusos auferente, conf. Aug. loquitur. (*Mortificationem* carnis, & *spiritus vivificationem* (quas duas Poenitentiae partes assignat CALVINUS l. 3. *Inst.* c. 3. §. 8.)) rectius explicat ipsa A. C. loc. cit. per *bona opera*, quae *sequi debeant*, & sint *fructus* Poenitentiae.

II.

CONTRITIO.

5. *Contritionem* generatim, secundum Tridentinum S. 14. c. 4. dicimus *animi dolorem ac detestationem de peccato commisso, cum proposito non peccandi de caetero.* e) 6. Ubi eam motivo *charitatis perfectam* esse contigerit, justificat ante actualem susceptionem Sacramenti. Trid. sess. & cap. cit; idque absque ullo *intentionis & durationis* gradu. f). 7. *Contritio imperfecta*, quae & *attritio* dicitur, & ex metu poenarum gehennae, aut quocunque motivo, *charitate* theologica inferiore concipitur, debite concepta voluntatem peccandi excludit, estque actus honestus & supernaturalis; 8. atque ad Dei gratiam in Sacramento impetrandam *proxime* disponit; proindeque ad fructuosam sacramenti Poenitentiae susceptionem sufficit g); absque ullo amore *initiali* benevolentiae, aut amore ab illo, qui in spe includitur, distincto. 9. *Dolori* jungendum *Propositum* relate ad peccata gravia universale & saltem virtuale.

e) Prae reliquis DD. Protestantibus, num. praeced. sub lit. c. & d allegatis, propius ad genuinam contritionis definitionem accedit laudatus HOMMELIUS cap. 50. §. 1. inquit: *Poenitentia est dolor animi, cum nobis displicet, quod fecimus.*

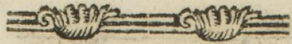
f) Huc spectant Propp. BAJI 31. 32. 33. 70. 71. a PIO V. & GREGOR. XIII. damnatae; uti & Propositio 10 & 11. ad consultationem Episcoporum Belgii proscriptae a S. Facult. PARIENSI 7. Junii 1560.

g) Oeconomiam de *sufficiencia attritionis* ad justificationem in Sacramento, sine amore *initiali* benevolentiae, paucis ita exhibemus. Imo Ex *sessione 6. Trid. cap. 6.* nihil evincitur pro amore *initiali* benevolentiae: quin & ibi non agi de justificatione *ut praecise sacramentali*, sed potius, ac praecipue de ea, prout omni hominum statui & aetati communi, pluribus ex capitibus solide fundateque ostendi potest. 2do Ex *SESSION. 14. ejusd. TRIDENT. positive* pluribus evincitur *sufficiencia attritionis*, citra dictum amorem *initialem*; quae & ipsa porro 3tio plurimum stabilitur ex ipsa *immuatione Decreti* dicta *Sess. & cap. primitus concepti*. 4to Sententia de attritionis ad Sacramentum, absque amore *initiali* benevolentiae *sufficiencia*, est *moraliter practice* certa; idque rationibus tum *intrinsecis*, tum *extrinsecis* invicte stabilitur. Faciunt huc Decretum ALEXANDRI VII. *de die 5. Maji 1665, Instructio* a BENEDICTO XIII. Concilio Romano adjecta: testimonium BENEDICTI XIV. *L. de synodo Dioeces. lib. 7. cap. 13.*, ac recentius declaratio Eminentissimi Cardinalis ERBA, SSmi Dni CLEMENTIS XIII. vices gerentis, qui solenni formula Concionatoribus edixit, utramque in praxi sententiam subsistere. 5to *Authentia Historiae* Concilii Tridentini ab Emtmo Cardinale SFORTIA PALLAVICINO editae, non infringitur ex eo, quod JOAN. EMILIANUS Episc. Tudetanus, & BALTHASAR EREDIA Archiep. Calaritanus (de quibus historiae lib. 12. cap. 10. mentio fit) non reperiantur in catalogo Episcoporum, qui Tridentino subicitur. Conf. Cl. AUG. MICHEL in *Disquisitione Theol.*, quam Illmo Episcopo Porphyriensi PETRO LAMBERTO LE DROU, pro attritionis *sufficiencia* doctissime ac solidissime conscriptam, ac SSmo D. CLEMENTI Papae XI. dicatam an. 1711. opposuit, *Part. 1. punct. 4. sect. 2. n. 4;* quam *Disquisitionem* praemisso *quinque*, in celeberrimis Germaniae Universitatibus *Facultatum Theologicarum* judicio, ac duplici Ordinariatus, *Augustani, & Frisingensis* calculo, eximiis ornatam *elogiis*, ac tanquam *doctrinae S. Concil. Tridentini, celeberrimarum Scholarum, & totius Germaniae praxi conformem*, mirifice commendatam reperies.

III.

CONFESSIO.

10. Uti Poenitentiae Sacramentum *in re* vel voto, fidelibus graviter lapsis est *necessarium* necessitate *medii*; ita 11. *Confessio* peccatorum gravium secundum numerum & speciem h) Sacerdoti facienda, fidelibus lapsis *praecepta* est *jure divino* i). 12. *Circumstantias* intra eandem speciem *aggravantes* exponendas esse, uti theoretice non satis evincitur, ita id in praxi salutari-
ter

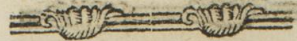

ter tenendum esse existimamus. 13. Cap. *Omnis utriusque sexus fideles satisfaciunt, qui annuam confessionem faciunt Sacerdoti cuicumque approbato.*

h) Cum poenitens non teneatur, nisi ad singula peccata gravia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habet, in confessione recensenda; (TRID. Sess. XIV. cap. 5.) confessionem omnium delictorum inter *adversata* male reponit Confessio Aug. art. XI; nec melius *Luth.* sermone de Poenitentia *carnificinam*, Calvinus vero L. 3. Inst. c. 4. n. 7. *laqueum & tyrannidem* appellat.

i) Utilem ac retinendam esse Confessionem tradunt LUTHERUS l. de captiv. babil. cap. de Poenitentia, itemque l. de Visitatione Saxonica, & Confessio Aug. n. IV. de Abus. Eandem passim hodie retinent Ecclesiae, quae se Lutheranoevangelicas appellant, etsi cum dispari, pro locorum diversitate, ratione. FRID. CARL. VON MOSER *Vertraute Briefe 28ter Brief*: item *Beilage Num. II. §. 23.*, & auctor der *Briefe über den Religionszustand in Preussischen Staaten 1778. Erster Band.* Ejusdem Confessionis *verustissimum* esse usum fatetur reformator *Genevensis* lib. 3. Inst. c. 4. n. 7. *princ.*, & probat HOMMELIUS cap. 50. cit. §. 3. inquit: „Hujus auricularis confessionis auctorem non esse INNOCENTIUM III, sed primis statim seculis eam in usu fuisse, vel ex Gratiani tractatu de Poenitentia discimus, qui ante tempora Innocentii tertii scriptus, & ex Capitulari Regum Francorum d. A. 813. 25. apud *Georgisch* p. 774. &c. „ Ex institutione tamen divina eandem descendere uterque eod. loc. negat: Prior relata ex SOZOMENO Poenitentiarum (publici) per *Nectarium* abrogatione, veluti causa evicta triumphans in hoc epiphonema erumpit: *Hic, hic aures asini isti* (ita Catholicos honoris causa, & pro sua modestia compellat) *arrigant.* Si lex Dei erat auricularis confessio, qui ausus esset Nectarius eam refigere? Alter vero §. 3. cit. subdit: *Habet omnium criminum diserta confessio praeclaram speciem pulcherrimumque colorem. Si enim salutis civilis causa religiones fingendae essent, vix aliud efficacius occultorum peccatorum fraenum excogitari posset.*

Nos observamus imprimis hic conflictum, qui Calvinum inter & Dallaeum, itidem reformatae partis ministrum, intercedit: *Quaeso enim, ita DALLAEUS L. 4. de Confess. c. 24. qui abrogari potuit ea confessio, quae nusquam usitata deprehenditur?* Deinde *Redemus*: si oculos magis animumque adhibuisset Calvinus ad eundem, quem adducit Sozomenum, lib. 7. c. 16: (cum poenitentibus, inquit ille, etiam si saepius deliquerint, veniam dare Deus praeceperit; cumque in petenda venia peccatorum *neccessario confiteri oporteat* &c.), neque confessionis usum olim fuisse liberum loc. & §. cit. scripisset, & inanum ab indecoris, quae familiari sibi stylo, hoc maxime §. congestit, cavillis abstinuisset. Hommelio reponimus: Si Confessionis lex esset juris mere humani & ecclesiastici, fuisset in ea profecto dispensatum aliquando cum Viris Principibus (quo argumento usus fertur HENRICUS VIII. Angliae Rex in libro, quem novellis Lutheri erroribus opposuit an. 1519). Id vero sane nusquam accidit. Caeterum, quando

PERTSCHUS & FRANCKE scribunt, ille quidem Tractat. *Vom Rechte der Beichtstühle*: Si ministris Ecclesiae congrua salaria constituerentur, & nummus confessionalis eliminaretur, facile clericos in abrogationem confessionis consensuros esse; hic vero im Zeugniß vom Dienst Gottes p. 153: *Der Beicht-Stuhl ist die Angstkammer und Marter-Banck aller treuen Knechte Gottes, gleichwie ihn hingegen der Teufel zu einer lustigen Zoll-Bude gemacht für die Mietlinge und Bauch-Diener; viderint eorum patroni, quomodo eos vindicent, si a suis forte ex lege Cornelia postulentur.*

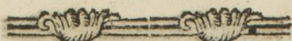
IV.

ABSOLUTIO,
SIGILLUM CONFSSIONIS.

14. Minister Sacramenti Poenitentiae solus est Sacerdos legitime ordinatus. 15. Absolutio, quam & formam Sacramenti dicimus, continetur verbis: *Ego te absolvo &c.* aut aequivalentibus. 16. Quibus peccata non tantum declarantur remissa, sed vere actu judiciali, virtute clavium, remittuntur k). 17. Haec forma neque unquam fuit, neque secundum Christi institutionem potuit esse deprecativa. 18. Minister Sacramenti Poenitentiae ad Sigillum sacramentale jure ecclesiastico, naturali & divino; idque in nullo penitus casu infringere licet l).

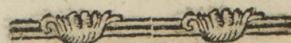
k) Graviter invehitur ENGAVIUS in verba praetoria, quibus quasi Dei vicarii, Sacerdotes utuntur. PERTSCH tract. cit. ait, invadere jura majestatica supremi Numinis, qui se ad peccata hominibus condonanda aptum jactitet: peccatori poenitenti a Deo peccata jam condonata esse ante, quam illa Sacerdoti confiteatur; contra, si contritio cordis desit, veniam nullam dari, etsi centum Sacerdotes manus imposuerint; adeoque nihil agi, & frustraneum actum per confessionem suscipi; formulam proinde non nisi precatoriam & gratiae annuntiativam esse debere. Cum Pertschio sentit MOSER 28ten Brief, von der Beichte p. 385. 387 &c. BOEHMERUS vero I. E. P. Tom. 5. lib. 38. §. 59. non tolerandam esse diutius formulam communem sentit. Redemus, haec omnia permitti a nobis comparate ad eos, qui a legitimo nexu cum Episcopis, Apostolorum successoribus, sejuncti, & non nisi a plebe aut magistratu vocati, consecrationis nihil habent. Sacerdotes Catholici consecrantur ab Episcopis: Episcopi continuo nexu junguntur Apostolis. Apostoli a CHRISTO, qui Ecclesiam suam perpetuam esse voluit (Matth. 16. v. 18. & c. ult. v. 20.) claves regni coelorum Matth. 16. v. 19., potestatem ligandi & solvendi Matth. 18. v. 18., remittendi peccata & retinendi accepere, Joann. 20. v. 23., communicandam utique caeteris, cum Ecclesiae perpetuo duraturae, ipsi per se ad consummationem usque adfuturi haud essent.

Atenim

Atenim unde denique innotescit, per textus laudatos potestatem *vere, proprie & coram Deo peccata remittendi*, neque nudum duntaxat *declarandi* ministerium indicari? Equidem si contra obvium ac naturalem verborum illorum intellectum, ac proinde contra primam exegeteos regulam litem movere lubeat, haud profecto difficulter id evincitur. Sane imo *claves* haud dantur, ut ostium quis *declaret esse apertum*, sed ut reapse *aperiat*. 2do Quo sensu isthaec phrasim, *remittere peccata*, accepta a Christo fuerit, Phariseorum ostendit objectio, qua Christum blasphemiae arguebant, quod potestatem soli Deo propriam (peccata *vere dimittendi*) sibi arrogaret: Ubi, si de *declaratione* solum res fuisset, neque conquiri illi, neque obmurmurare poterant, cum ex Lege, *deklararam* quoque a *Nathane Davidi* remissionem nossent, citra blasphemiae reatum. Scandalum proinde eorum ortum habuit ex *nativa*, atque omnibus obvia vocis *remittere* significatione; quam adeo Servator eis non ademit, ut potius adjecto paralytici sanati prodigio confirmaret *ibid. v. 23. 24.* Sequitur: Igitur & Christus *Joan. 20.* conferens Apostolis potestatem *remittendi*, eandem, quam ipse habebat, contulit: mox enim ante ea verba versu 21. *Sicut, inquit, misit me Pater, & ego mitto vos: . . . Accipite Spiritum S. quorum remiseritis &c.* 3tio Eadem est auctoritas *ligandi*, quae solvendi ex verbis *Matth. 18. v. 18: Quaecunque allegaveritis super terram, erunt ligata & in coelo; & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in coelo.* Quae enim usquequaque hic discriminis ratio extundi poterit? At vero *ligare* sane plus est, quam annuntiare, vel ostendere *ligatum*; igitur similiter &c. Profecto quicumque idiomatis compos, ad haec absque praeeconcepta opinione, aut partis studio animum advertit, adversaria explicatione vim textibus afferri, sensu quodam intimo percipiet; ac porro ex primorum seculorum sensu (quem inde ab ortu ad nos usque propagatum, post BELLARMINUM HONORATUS TURNELIUS, aliique dogmatici passim exhibent, quaeque tanquam fonti proxima, genuinum cum veritate sensum procul dubio hauserunt) vel invitus cogetur, obvium verborum *remittere, solvere &c.* sensui subscribere, nisi veritati omnibus modis comprobatae obluetari contumaciter velit. Demum 4to, atque ut plura hic omittamus, si per *to remittere, solvere &c.* non nisi nudum declarationis officium intelligi velint, quis sensus magis absonus, quam iste verborum Christi emerget: *Quorum peccata dimissa declaraveritis, declarabuntur (remittuntur) eis dimissa?* „Ne quaeso (ut hic utamur verbis Cl. BENED. STATTLERI in Universit. Anglipolitanae Professoris & Procellarii *Tract. 6. p. 337.*) ineptias (dicamus paulo mitius, inania) nobis afferant, ut credamus eis, Christum in re tanta improprie loqui censendum esse.“

1) *Sigillum* hoc apud Catholicos sacrosanctum esse, ita ut *nullo penitus in casu violari possit*, res explorata, omnibusque nota est. HOMMELIUS l. c. §. 7. differit, *sigillum Confessionis* pariter ab Evangelicis jure meritoque servari: testimonium Confessionarii pro non scripto haberi; nec ullum indicium ad purgatorium (juramentum) multo minus ad torturam praebere. At vero GEORG. GOBAT de Poenit. n. 778. 80 duplex affert exemplum: *alterum viri, qui filium veneno sustulerat, alterum mulieris, crimen capitale patribus suis spiritualibus clam bona fide confessorum; ab his vero Praefecto eos denunziatos, capitali supplicio piam simplicitatem*

ratem *luisse*. Exemplum aliud profert BOEHMERUS *Lib. V. I. E. P. tit. 38. §. 48.* ubi queritur, Annam N quæ solatii causa adulterium pastori suo Luthe-
rano cum multa poenitudine confessâ privatim fuerat, ab hoc ad magistratum
delatam, & supplicio fuisse addictam, nulla habita ratione *Responsi*, quod ICI
Hallenses ad hunc casum reddiderant *an. 1694.* Univerſe hic observamus, posita
facultate, sigillum *quocunque in casu* revelandi, Confessionis sive præceptum,
sive, ut ipsi volunt, consilium penitus evacuari: Quis enim oneri tam gravi,
sua ipsius delicta detegendi, sese subiciat, si pro solatio aut revelatione intenta,
quacunque ratione gravius aliquod malum, aut etiam capitale, imminere sibi posse
persuasum habeat?

V.

S A T I S F A C T I O .

19. Dimisso peccato quoad reatum *culpae*, remanere potest
reatus *poenae*; 20. ad quem diluendum, aut diminuendum
poenitentia proportionata a Sacerdote *imponenda*, a poenitente
vero acceptanda, atque implenda est. 21. *Poenitentiae execu-*
tio non necessario præcedere debet absolutionem m). 22. *Poe-*
nitentia publica olim in Ecclesia usitata in multis differebat a *Poe-*
nitentia privata sacramentali n). 23. Extat in Ecclesia potestas
concedendi *Indulgentias*, earumque usus fidelibus maxime salu-
tarius est o). 24. Ad plenum *Indulgentiarum* fructum consequen-
dum, præter alia præscripta, requiritur probabilis *propositum*
congrue Deo satisfaciendi p).

m) Huc pertinent doctrinae contrariae PETRI DE OSMA a SIXTO IV; MARCI
ANTONII DE DOMINIS, Spalatensis Apostatae L. 5. de republ. Christian. c. 7.
n. 57., THEOPHILI BRACHET in lib. *Verax pacificus*, ab ALEXANDRO VIII. an.
1690. proscriptae; uti & Propositio *Quesnelli* 87. a CLEMENTE XI. 8. *Septemb.*
1713. confixa.

n) *Disciplina poenitentiae publicae & sollemnis* olim haec erat. 1mo Peccata
prorsus *occulta* nunquam *vi canonum* poenitentiae publicae subijciebantur. 2do
Ex *publicis* vero non nisi atrociora; praesertim idololatriae, homicidii, & adul-
terii. 3tio Ei subeundae *Presbyteri & Diaconi* nunquam ex lege lata erant ob-
noxii. 4to *Poenitentia sollemnis & publica* non nisi *semel* concedebatur. 5to
Ultima & sollemnis poenitentium reconciliatio non erat per absolutionem sacra-
mentalem coram Deo, quam supponebat, sed per reconciliationem cum Eccle-
sia quoad oblationes, & participationem Eucharistiae.

o) Exemplum *Indulgentiae* quoad poenam residuam concessae, suppeditat
Apostolus in Corinthio incestuoso, cui (2. Cor. 2. v. 10.) *donavit aliquid* (de
poeni-

poenitentia residua. Conf. 1. Cor. 5. v. 5., & 2. Cor. 2. v. 7.) in persona Christi; ac S. CYPRIANUS Sec. III. ep. 14. loquitur de lapsis in persecutione Deciana, qui libellum a Martyribus acceperunt, & auxilio eorum adjuvari apud Dominum in delictis suis possint. Si abusus in eo genere aliquando undecunque deprehensus sit, neque is ab Ecclesia approbatus unquam fuit, neque obesse legitimo usui potest; ne in omni republica aut societate, sacra & profana, civili, oeconomica, conjugali, cum abusu ipse usus tollendus sit.

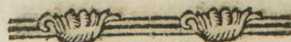
p) Hujus sententiae momenta prolixè ac solide exponit Cl. EUSEB. AMORT in Opere historico-dogmatico de origine, progressu, valore ac fructu Indulgentiarum &c., excuso Augustae Vind. 1736, recuso Venetiis 1738; cui operi, teste Emin. Cardinale LERCARI, Roma applausit. Conf. laudati Auctoris Theologia ecclesiastica Tom. III. Disp. 7. Quaest. 2. per tot.

§. II.

EXTREMA UNCTIO.

25. EXTREMA UNCTIO (graecis ἄγιον ἔλαιον, εὐχέλαιον) est verum N. L. Sacramentum. 26. Ejus subjectum est homo viator baptizatus, vi morbi in probabili periculo mortis constitutus. 27. Per τρεῖς πρεσβύτεροι (Jac. 5. v. 14.) non intelliguntur seniores in Ecclesia, sed soli Sacerdotes. 28. Remittit hoc Sacramentum probabiliter directe, & ex vi institutionis suae aliquando peccata, etiam gravia, quoad culpam q).

q) Joan. Calvinus cum L. 4. Inst. cap. 19. §. 18. extremam Unctionem histrionicam hypocrisis, & §. 21. abominabilem unctionem; ejus vero ministros sacrificulos appellat, usitatam ac familiarem sibi maledicentiam prodit. Quando vero §. mox cit. oleum ab Episcopo benedictum mordaciter deridens, vocat multo halitu calefactum, multo murmure incantatum, & novies flexo genu salutarum, summam rituum Ecclesiae Romanae ignorantiam prodit: neque enim in benedictione olei infirmorum sive halitus Sacerdotum, sive salutationes (quae sunt chrismati consecrato & oleo catechumenorum) adhibentur. Ritus porro hujusmodi sanctitatem ac veritatem solidissime vindicatam vide apud LAURENT. BERTI de Theolog. discipl. Lib. 35. cap. 4. n. 3, ex monumentis & libris Pontificalibus Ecclesiae tum graecae tum latinae, quorum aliqui aetatem 700, ac 1000 annorum superant.

O R D O.

29. ORDO, five actio sacra initiativa Ministrorum Ecclesiae est verum N. L. Sacramentum. 30. Rationem Sacramenti, & quidem distincti participant *Episcopatus, Presbyteratus, Diaconatus*. 31. Non item Ordines reliqui. 32. Ordinationes Episcoporum Anglorum ad formam & legem Ritualis EDUARDI VI. peractae, irritae sunt & invalidae. 33. Existit in Ecclesia Ordo Hierarchicus Ministrorum Ecclesiae, a statu laicali institutione divina distinctus r) 34. In hoc ordine jure divino *Episcopi Presbyteris superiores sunt potestate ordinis & jurisdictionis s)*. 35. *Lex Caelibatus Ordinibus majoribus annexa, aequissima est, sanctissima & antiquissima t)*.

r) Antehac *jus sacrorum ex jure territoriali Principibus vindicabant DD. Protestantes, uti videre est apud CHRISTIAN. THOMASII in cautelis circa praecognita Juris eccles. c. 18., HENR. HENNIGES de summa potest. Imperat. circa sacra c. 20. &c., cum quibus sentit MOSER von dem Grund, worauf der Evangelischen Reichsstände Gerechtfamen in Religions- und Kirchen-Sachen berubet, in den Abhandlungen aus dem teutschen Kirchenrecht 1772. N. 1. Alii hodie communius Ecclesiam volunt esse Collegium aequalium; de quo PUFFENDORF de habitu Relig. §. 32. JOAN. PERTSCH in element. Jur. can. Tit. 1. membr. 3. §. 18. MOSHEIM Allgemeines Kirchenrecht f. 28. In utroque systemate neque potestas praecipienda in Praepositis ecclesiasticis, neque debitum obtemperandi in subditis, ex institutione divina descendere agnoscitur.*

Verum, quod ex Apostolorum actis cap. 20. v. 28. discimus, jam inde a primo Ecclesiae exordio *Spiritus sanctus* (non magistratus, non populus) posuit *Episcopos, regere Ecclesiam Dei*. En auctorem, *Spiritum sanctum*. En subjectum collatae potestatis, *Episcopos*. En inter membra Ecclesiae *inaequalitatem*: muneri enim regendi ex adverso debitum parendi respondere necesse est. Atque, ne cuiquam dubium fortasse hac super re remanere possit, audiamus ex purioribus, ut vocant, Ecclesiae saeculis aureum CONSTANTINI M. effatum apud RUFINUM H. E. L. 10. c. 2: *Deus vos* (ita Episcopus Nicaeae congregatos alloquitur) *constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque judicandi, & ideo nos a vobis recte judicamur*. Constantino jungimus AMBROSIIUM Lib. 5. ep. 33. ita respondentem VALENTINIANO: *Noli te gravare Imperator, ut putes, te in ea, quae divina sunt, imperiale aliquod jus habere. Noli te extollere, sed si vis diutius imperare, esto Deo subditus — ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclesiae. Publicorum tibi nocentium jus commissum est, non sacrorum*. Plura in hanc rem jamjam attulerat, ep. 32., ubi ad THEODOSIUM, Valentiniiani parentem, atque ad factum CONSTANTINI, paulo ante a nobis adductum provocat. Decretoriae plane, nisi pro nequa sentiendi libidine, quae clarissima sunt, obscurare velimus, sententiae!

s) Nihil non agunt DD. Protestantes, ut pro suo systemate Episcopos loco & gradu moveant, ac Presbyteris pares efficiant. DAVID BLONDELLUS edita ampla hac super re disceptatione, cui titulum fecit, *Apologia pro sententia Hieronymi de Episcopis & Presbyteris*, sanctum hunc Ecclesiae Romanae Doctorem in suas pertrahere partes voluit. Equidem frustraneo conatu: utrum vero cum bona illorum gratia, qui inter ipsos Protestantes *Superintendentium* (aliquando *generalium*) nomine & praerogativa eminent? in medio relinquimus.

t) De *Caelibatu* mitius sentiunt recentiores ex DD. Protestantibus, atque *Confessio Aug. de abus. Art. II*; ac ipse antecessor *Islebicus ep. ad Albert. Archiep. Mogunt*; inter quos GERARDUS tit. *de Conjugio* §. 490. caelibatum purum & castum in personis ad eum idoneis, h. e. (ut §. 494. ipse explicat *donis continentiae instructis*) nequaquam esse improbandum. Si sensus sit, ut ne temere, five proprio arbitrato, five alieno impulsu ad ejsm. vitae genus quis provolet, assentior. Si velint ex difficultate deinceps accedente, rumpi posse fidem obstrictam, dicentne, idem fieri posse post adstrictam fidem conjugalem, conjugum altero aut diutius absente, aut perpetua aegritudine affecto, aut difficultate gravi ac diuturna undecunque obveniente? Non putem. Nulla sane tum frequentior foret mercium in tabernis aut foro permutatio, quam in societate humana isthaec conjugum.

Porro de *notis*, ex quibus colligere liceat, quinam *consendi sint* esse vocati ad statum Clericalem, quinam non? videri omnino meretur AMORT. *Theol. elect. Tract. de Sac. Ordin.* §. 1. q. 5.

§. IV.

MATRIMONIUM.

36. Inter fideles initum veram Sacramenti rationem participat u). 37. Matrimonium ratum duntaxat, Professione religiosa, & probabilius Summi Pontificis dispensatione, 38. Consummatum vero inter fideles sola morte alterius conjugum solvitur quoad vinculum. x) 39. Polygamia simultanea, utut aliquando in V. L. permessa, repugnat primaevae institutioni matrimonii, & maxime legi Evangelicae y). 40. Inter conditiones substantiae matrimonii advenientes non venit pactum servandae perpetuae castitatis. 41. Potestas statuendi *impedimenta dirimentia* matrimonii, uti & *cognoscendi* de causis *matrimonialibus*, competit soli magistratui Ecclesiastico z). 42. Unde potestas Principis secularis (fidelis aut infidelis) respectu subditorum fidelium, in hoc genere ultra effectus quosdam civiles non extenditur.

u) Contra quosdam, qui ex Ep. *Ephes.* 5. a. v. 25. minus efficax pro Matrimonii Sacramento argumentum duci existimant, sentimus cum COLLETO *Tract. de Matrim. Cap. 2. Concl. 2.*, solide id inde evinci posse; habetque ea probatio grave fundamentum in *TRID. Sess. 24. cap. unico de Matrim.*

x) HOMMELIUS aliquoties laudatus, quem miro candore scribere in pluribus deprehendo, *Cap. 53. §. 48.* notat, si dispensatio (e. e. in consanguinitate) ante fuerit impetrata, divorcium non admittere Catholicos; atamen Protestantes: tum subdit, HENRICUM VIII. regem Angliae, cum propter dispensationem praeviam cum Carbarina, fratris vidua, Pontifex ei divorcium quaesitum denegasset, ad Protestantes ea in re faciliores transiisse. Sed quoniam, pergit, in *Jurisprudencia Protestantium ecclesiastica admodum pauca sunt, quae inter se bene cohaerent, etiam dispensatae nuptiae apud nos dissolvuntur quidem; neque tamen tanquam nullae. Nam si dispensatio accesserit, non contra leges sunt initae, quomodo ergo possunt dici nullae?...* Id omne *Juris regulae non quidem satis conveniens, atamen observantia Consistoriorum introductum fuit.* Simili ratione differit §. 50.

y) Lutherum & Melancthonem rescripsisse PHILIPPO Landgravo Hassiae, polygamiam simultaneam etiam in N. L. esse liberam, neque praeceptam neque prohibitam, testatur BOSSUET l. 6. *Histor. variationum.* Instrumenta publica de matrimonio Philippi, auctoritate Lutheri & aliorum inito cum secunda, priore conjugate superstiti, videre est apud JUVENI de polygam. Unde pro purgando aut vindicando hoc Lutheri factum laborans cl. JO. FRIDERIC. CORTA in editione nova *Tractatus de Conjugio Joannis Gerhardi, Tubingae 1776, pag. 194,* criticos in suam difficulter sententiam pertrahet.

z) Auctor libri: *Causa decisa divinarum potestatum in legibus matrimonialibus impedimentorum dirimentium, Francof. & Lipsiae 1777.* vindicare conatur Potestati politicae facultatem statuendi impedimenta dirimentia, quae sint in effectu justitiae, civilia & absoluta impedimenta. Uberius se hausisse ex LAUNOJI *Tractatu de reg. potest. in matr. fidel.*, in praefatione profitetur. Placuit scilicet prae scriptoribus aliis clarissimis, quibus antecessoribus ad eundem scopum contendere poterat, coronare fontem, male, ipsius etiam SORBONAE judicio notatum. (Conf. quoque JOAN. CARRICHI *de Ecclesia, Romanique Pontificis & Episcoporum legitima potestate, Coloniae 1773., Lib. I. Tom. I. Cap. 1. §. 5.*) Dolendum, Virum Religiosum tantaeque doctrinae, immodica styli acerbitate ac vehementia, qua potissimum clarissimos Duumviros, de Jure sacro in gemina Academia meritissimos, contra omnes decori leges adorsus est, tantam suae eruditioni labem intulisse. Observasset utinam ipse, quod ad finem Praefationis monet: *Error furit, Veritas docet.*

A D D I T I O.

Ex historia Religionis novissima.

Contra schediafina quoddam anno superiore vulgatum sub titulo:
*Der erste Schritt zur künftigen Vereinigung der katholi-
 schen und evangelischen Kirche — gewagt, — fast wird man es
 nicht glauben — von einem Mönche, Cl. BENED. STATTLER in ana-
 cephalaeosi ad DD. Protestantes in Germania universae Theologiae
 suae subjecta, Günzburgi 1779., solide perspicueque in eam dis-
 serit sententiam: nisi Ecclesiae falli nescia auctoritas & iudicium
 (cujus fundamenti jactura & proditione unionem suam pacisci
 voluit Monachus ille, personatus vel verus) praeliminari velu-
 ti conventionem, utrinque recipiatur, unionem possibilem haud
 esse omnino nos inter & DD. Protestantes; imo ne inter eos ip-
 sos quidem unquam sperari posse: ex adverso hoc uno in puncto
 si convenerimus, cetera omnia fore facillima, & expedita. Ei-
 dem schedio lucubrationem geminam opposuere, laudatus nuper
 Ecclesiae Cathedr. August. Orator, ALOYS. MERZ, Sermone ha-
 bito in festo Pentecost. 1778., & novissime Cl. MATTHIAS
 de SCHOENBERG: *Wahrheitsgründe des katholischen Hauptgrund-
 sazes für die Unfehlbarkeit der Kirche, wider den sogenannten er-
 sten Schritt &c.* Uterque scriptis dogmaticis, polemicis &
 asceticis celebratissimus.*

A. M. D. Gl.

